

Datum	Version	Ändrad av	Ändringar
2018-01-03	1	Frida Nilsson	Skapat dokument
2018-03-09	2	Frida Nilsson	Ändrat subaktions inom C1. Lagt till fler kartbilagor.

Restaureringsplan för N2000-området Åtvidsnäs inom projektet Life Bridging The Gap LIFE15 NAT/SE/000772

Om Projektet Life Bridging The Gap

Projektet Life Bridging The Gap kommer att genomföra olika åtgärder i 30 olika N2000-områden i Blekinge, Östergötland och Kalmar län samt Linköpings kommun. Projektet ska arbeta i värdefulla ekmiljöer och förstärka deras värden så att de kan finnas kvar i framtiden och hysa samma värdefulla arter. Bland annat ska man:

- Restaurera igenväxta ekmarker
- Plantera ekar i områden som saknar ekföryngring
- Skapa död ved för att försöka överbrygga glappet i åldersstrukturen
- Skapa död ved på artificiell väg för att öka förutsättningarna för vissa ovanliga skalbaggar att fortleva

Uppgifter om området

Natura 2000-område:

SE0230219

Naturreservat:

Åtvidsnäs naturreservat

Län:

Östergötland

Kommun:

Åtvidaberg

Kontaktperson:

Frida Nilsson

Mittkoordinater (SWEREF99 TM):

560610, 6450148

Fastighetsbeteckning/Markägare:

Del av Åtvidsnäs 1:1 (fastighetsbildning pågår)/
Naturvårdsverket

Tabell 1 Naturtyper som omfattas av projektåtgärder

Kod	Natura 2000 habitat	Areal (ha)
6270	Silikatgräsmarker	0,2 ha
9020	Nordlig ädellövskog	7,1 ha
9070	Trädklädd betesmark	17,1 ha
	Utvecklingsmark	18,1 ha

Åtgärder:

- A1 Ny skötselplan
- A2 Restaureringsplan
- C1 Åtgärda igenväxning
- C2 Åtgärder för en bättre betesdrift
- C3 Plantering
- C4 Åtgärder för att skapa död ved
- D1 Uppföljning av habitat
- D2 Uppföljning av arter
- E1 Informationsaktiviteter

Beskrivning av objektet

Åtvidsnäs naturreservat ligger i nära anslutning till Åtvidabergs tätort. Området har brukats under lång tid och är idag varierat med öppna och mer slutna, trädbevuxna, delar. Här finns ett relativt stort antal riktigt gamla och grova ekar med en mångfald av småkryp, lavar och svampar knutna till sig. Läderbaggen tillhör de arter som är knutna till de gamla ekarna liksom gul dropplav och ekticka. I flera områden växer ädellövskog med en lundartad karaktär där lundväxter som trolldruva och storrams förekommer. I några områden finns blandlövskog med stort inslag av asp i olika åldrar. I de öppna betesmarkerna växer en artrik kärlväxtflora med typiska arter som kattfot, svinrot och ängsvädd. Bitvis finns ett välutvecklat buskskikt med bland annat hassel och sälg. I vissa delar av naturreservatet finns det en hel del död ved, både stående och liggande, i olika nedbrytningsstadier. I det mosaikartade landskapet som växlar i öppenhet förekommer många och varierade naturmiljöer vilket ger stort livsutrymme åt en mängd arter av både insekter, kärlväxter, mossor, lavar och svampar.

Syfte & mål

I Life-projektet ska 30 ekområden restaureras genom röjning, intensifierad och/eller återupptagen hävd. Åtgärder ska också genomföras för att gynna Natura 2000-arterna läderbagge, större ekbock, ekoxe och hålträdsklokrypare, som är helt beroende av gamla ekar. Totalarealen som ingår i projektet är 1405 hektar. I Östergötlands län ingår nio projektområden.

Ekmiljöer tillhör de mest artrika miljöerna i svensk natur. Fler än 1000 arter är mer eller mindre beroende av eken för sin överlevnad! Många gamla ekar har vuxit upp i ett öppet odlingslandskap, men står idag i marker som håller på att växa igen. Gamla, grova ekar, liksom andra hagmarksträd och buskar som hamnat i skogen, mår dåligt och dör på sikt om inget görs. För att förhindra detta behöver inväxande sly och träd tas bort. Att återinföra bete är mycket positivt för att bevara naturvärdena i igenväxta ekhagmarker.

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Ekar föryngrar sig dåligt både i slutna skogar och i hårt betade marker. I många betesmarker är buskarna borttröjda. Plantering av ekar och buskar kan därför behövas för vi ska få en ny generation hagmarksträd och buskar. I vissa områden saknas vissa generationer av ekar. Kanske finns bara några stycken riktigt gamla och många medelålders ekar. Då sådana generationsglapp finns kan vissa åtgärder vara nödvändiga för att skynda på ekars åldrande eller på annat sätt hjälpa arterna att överleva långsiktigt.

Planerade åtgärder:

Action A1 *Ny skötselplan*

Planerat i ansökan: 01/2017 – 06/2019

Genomförs: 01/2017 – 01/2018

Beskrivning

Bildning av naturreservatet Åtvidsnäs har pågått sedan 2015. Under 2017 togs en skötselplan fram för hela området. Länsstyrelsen antog reservatsbeslut och skötselplan i december 2017. Reservatsbeslutet fick laga kraft i mitten på januari.

Action A2 *Restaureringsplan*

Planerat i ansökan: 06/2017 – 06/2019

Genomförs: 11/2017 – 01/2018

Beskrivning

En översiktlig restaureringsplan upprättas för varje område. Flera fältbesök har genomförts i Åtvidsnäs, vilket har resulterat i en del justeringar jämfört med ansökan (se under respektive action samt tabell 2).

Action C1 *C1.1 Restaurering lätt*

C1.3 Underhållsröjning/Betesstöd

Planerat i ansökan: 11/2017 –

Genomförs: 01/2018 – 03/2021

Beskrivning

Reservatet har historiskt sett varit öppnare. Områden som tidigare varit öppnare och betade, är idag igenvuxna och ohävdade. Flertalet gamla grova träd är i behov av frihuggning. Det finns flera relativt unga granplanteringar, bland annat på gammal åkermark, inom reservatet.

Totalt kommer ca 43 ha igenvuxen mark att restaureringshuggas för att gynna gamla grova träd. En del av denna mark är granplanteringar som ska avvecklas och till största delen ingå i betesfällor.

Restaureringen kommer att ske i etapper. Under 2018 kommer nordöstra delen, samt den östra delen att restaureras och börja betas. Under 2019 kommer de västra och södra delarna att restaureras. I de centrala delarna sker de sista restaureringarna 2020 samt 2022. (Se kartbilaga)

Under restaureringsfasen kommer underhållsröjning behöva utföras och betesersättning betalas ut till djurhållare.

Action C2 *C2.1 Stängsling*

C2.2 Fångstfälla

C2.3 Färäst

C2.4 Vattenförsörjning

Planerat i ansökan: 11/2017 –

Genomförs: 03/2018 – 06/2021

Beskrivning

Bete ska återupptas inom stora delar av reservatet. Ungefär 7300 m kommer därför att stängslas. Tre fällor saknar naturligt förekommande vatten till djuren. Här måste vattenförsörjningen säkras. Till två av fällorna kan det lösas med att dra slangar från befintlig brunn och i södra delen ska möjligheten att

ansluta till det kommunala dricksvattennätet undersökas. För djurhållningen planeras även att sätta upp två fångstfällor, samt två färister.

Action C3 *C3.1 Plantering stor ek med stängsel*
C3.4 Bryn- och åkerplantering
C3.6 Stängsling ekplanteringar
Planerat i ansökan: 10/2019 – 03/2022
Genomförs: 09/2018 – 11/2019

Beskrivning

Totalt ska 30 st stora ekar planteras på den nordöstra granplanteringen som ska avvecklas. Träden ska skyddas med stängsel för att hålla undan från betande djur. Under etableringsfasen bevattnas ekarna vid behov.

På två ytor i östra delen av reservatet, där granplanteringar ska avvecklas, kommer en blandning av små träd och buskar att planteras. Planteringarna ska omgärdas av viltstängsel för att skydda från betande djur. Totalt ska ca 60 viltstängselhägnader à 20 m² placeras ut.

Action C4 *C4.1 Mulmholkar*
C4.2 Ekoxeanläggning
C4.3 Veteranisering
Planerat i ansökan: 12/2017 –
Genomförs: 02/2018 – 12/2020

Beskrivning

Ihåliga gamla ekar har en rik fauna knuten till sig. Den mest artrika miljön är själva håligheter i stammarna och framförallt i den kompost som ansamlas på botten som kallas mulm. Det är möjligt att skapa artificiella miljöer som fungerar för en stor andel av hålträdsarterna. Dessa kallas mulmholkar och ser ut som mycket stora fågelholkar. Mulmholkar kommer att sättas upp i soliga lägen i norra och östra delen av reservatet. Holkarna kommer att ställas mot varsitt träd och spänns fast med hjälp av elastiska band. Holkarna fylls med spån, brutna grenar och löv för att efterlikna en miljö som finns i hålträd. Totalt kommer 17 mulmholkar att sättas upp inom Åtvidsnäs naturreservat.

För att gynna ekoxe och andra vedlevande insekter kommer ekoxekomposter att anläggas. De skapas genom att stockar av bland annat ek delvis grävs ner i soliga lägen. I Åtvidsnäs kommer ekoxenästen att placeras i norra delen av reservatet. Totalt kommer 4 ekoxenästen att skapas. Träd som ändå behöver tas bort i reservatet kommer att användas i nästena.

Veteranisering är en naturvårdsmetod där unga träd medvetet tillfogas skador i syfte att tillskapa och efterlikna strukturer, substrat och mikromiljöer som normalt bildas i mycket äldre träd. Denna åtgärd är viktig för många rödlistade arter då den skapar långlivade livsmiljöer i levande träd. Totalt ska 105 träd veteraniseras inom Åtvidsnäs naturreservat. Åtgärderna utförs av arborist.

Action D1 *D1.1 Uppföljning av trädtäckning med flygbildstolkning*
D1.2 Uppföljning av gamla träd
D1.3 Uppföljning av planterade träd
Planerat i ansökan: 05/2017 –
Genomförs: 05/2021 –

Beskrivning

Uppföljning av förändringen i krontäckning med hjälp av flygbildstolkning kommer att ske så fort flygfoton finns tillgängliga efter att restaureringshuggningarna har genomförts.

Gamla träd kommer även att följas upp med hjälp av data från tidigare inventeringar. Det finns brister i det gamla materialet, så en kompletterande inventering kommer att ske under 2017/2018.

Alla plantor kommer att besiktigas under vegetationsperioden år 5 respektive år 10, för att avgöra hur stor andel av plantorna som överlevt.

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Action D2 *D2.1 Uppföljning av mulmboxar*
D2.3 Uppföljning av veteranisering
Planerat i ansökan: 06/2019 –
Genomförs: 04/2019 -

Beskrivning

Uppföljning och utvärdering av mulmholkar och veteraniserade träd. Uppföljning av veteraniserade träd kommer att ske efter projektperioden eftersom det tar lång tid innan effekten av åtgärderna syns.

Action E1 *E1.1 Reservatsskylt*
E1.2 Informationsskyltar om projektet
E1.4 Friluftsanläggningar
Planerat i ansökan: 06/2018 –
Genomförs: 02/2018 – 12/2020

Beskrivning

I området ska fem projektskyltar sättas upp som informerar om projektet och dess syfte. En informationsskyld om reservatet ska produceras och placeras ut på fem platser utmed reservatet. En besöksparkering ska även anläggas inom reservatet.

Tabell 2 Sammanställning över förändringar gentemot ansökan

Subaction	Planerad omfattning i ansökan	Genomförd omfattning	Differens	Motivering
C1.1	40,3	45,3	+5	Efter samråd med aktuell djurhållare har gränserna för lämplig mark att restaurera till betesmark ändrats. Totalt sett har arealen att restaurera ökat jmf med ansökan.

Bilagor

Bilaga 1 - Karta action C1
Bilaga 2 - Karta action C4

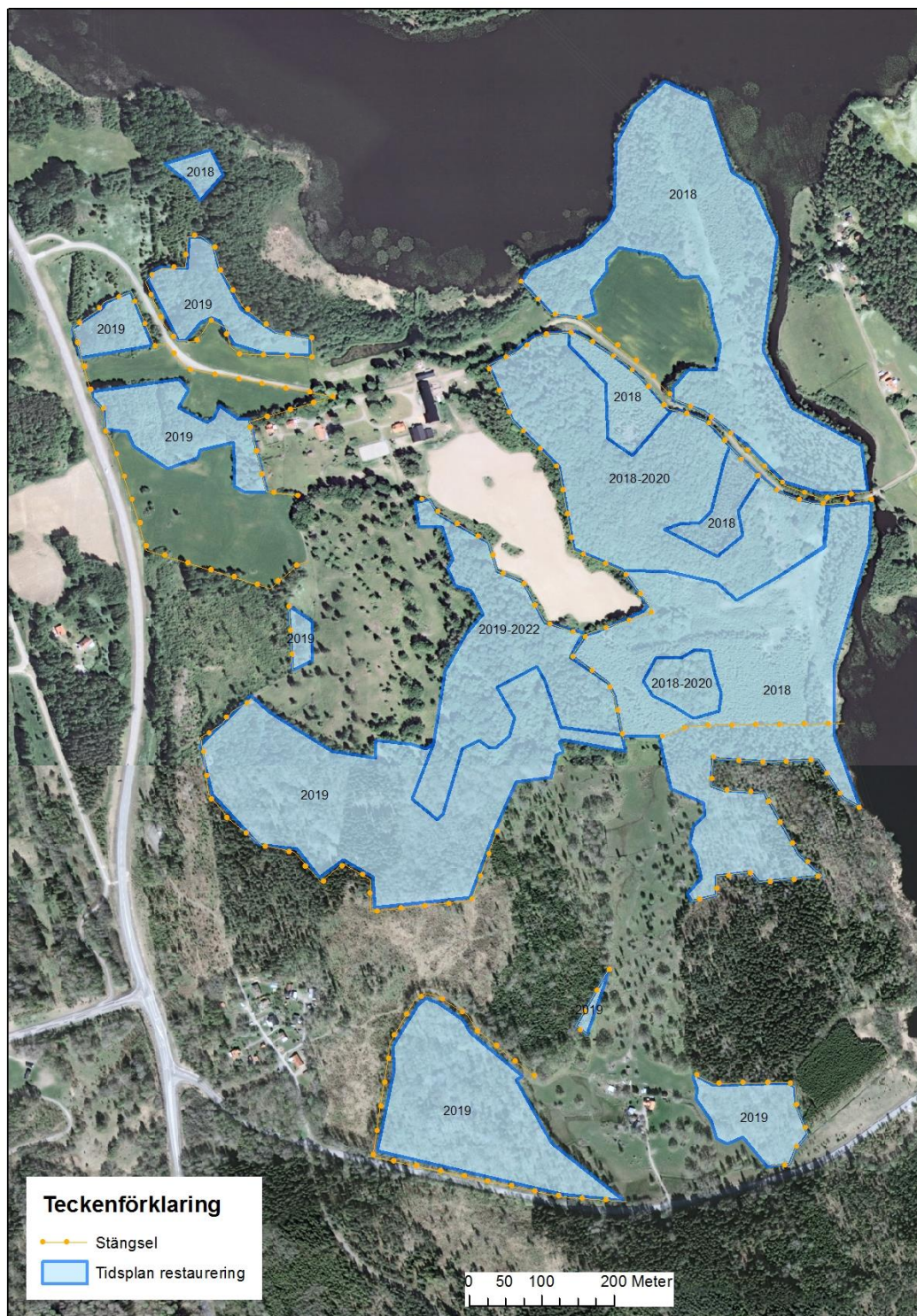
Innehållet i denna plan ansvarar projektet LIFE Bridging the Gap för. Det återspeglar inte nödvändigtvis Europeiska kommissionens uppfattning.

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Bilaga 1 – Områden som ska restaureras, samt planerade stängseldragningar. Inom varje yta noteras vilket år som restaureringen planeras att genomföras.

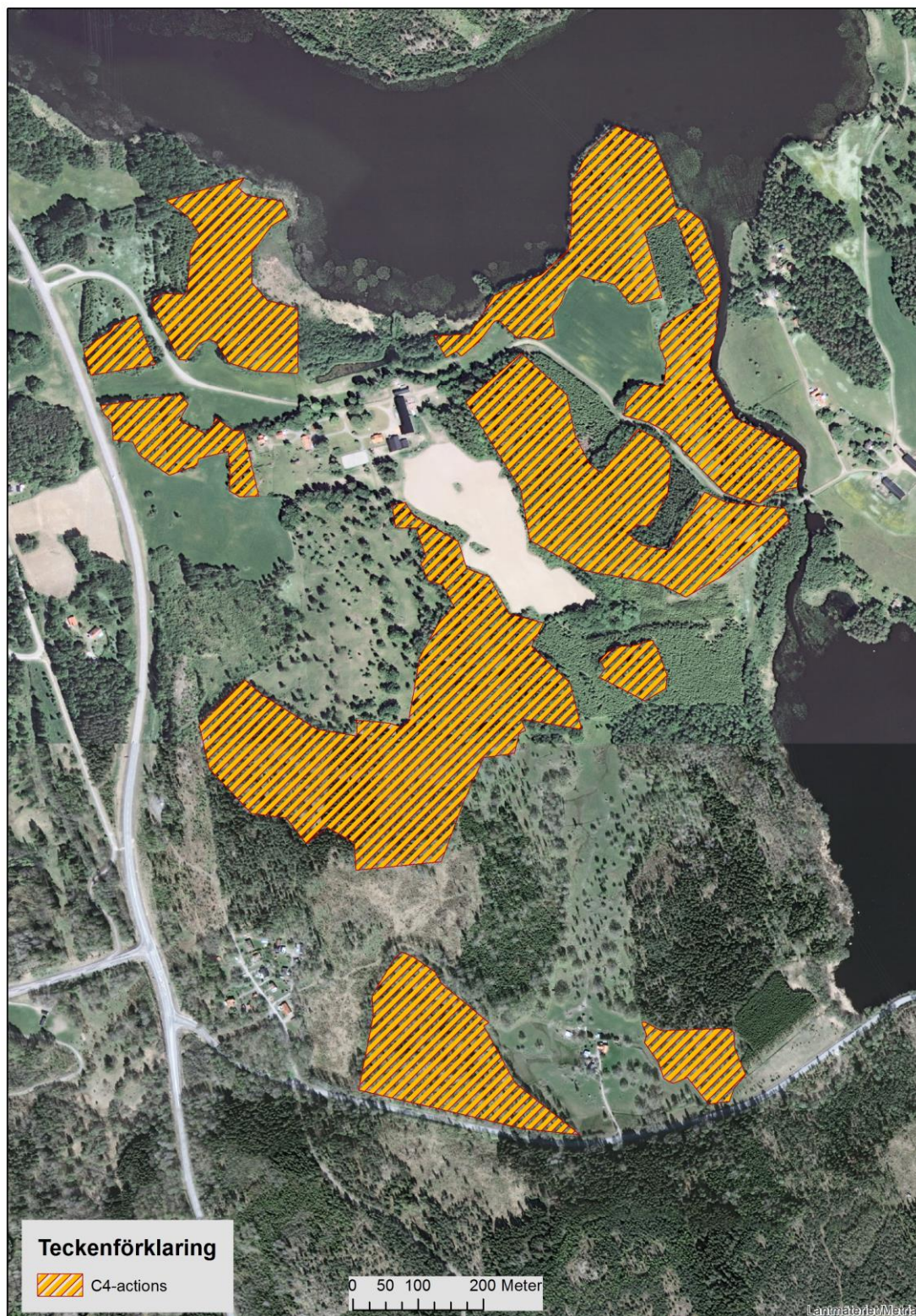
LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Life –
Bridging
the Gap

Bilaga 2 – Områden där C4-actions ska genomföras (mulmholkar, ekoxekomposter, veteranisering)

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Life -
Bridging
the Gap

Bilaga 3 – Områden där planteringar ska ske (action C3)

